

ทรงพระเจริญ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์
จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

ทูลกระหม่อมน้อย

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชสมภพเมื่อ วันเสาร์ที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๘ เป็นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอพระองค์ที่ ๓ ใน พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ถวายพระนามว่า “สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์” แปลว่า นางแก้ว หมายถึง หญิงผู้ประเสริฐ มีพระนามที่ข้าราชการบริพารเรียกทั่วไปว่า *ทูลกระหม่อมน้อย*

พระราชวาท

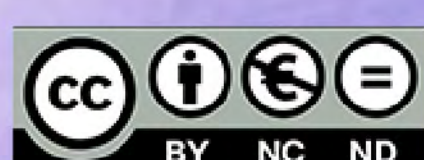
เด็ก ๆ นอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้ว
ยังต้องหัดทำงาน
และทำความดีด้วย

(พระราชทานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๓๐)

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์

จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

<https://stang.sc.mahidol.ac.th/stangmuseum>

[musc.museum](https://www.facebook.com/musc.museum)

LINE

[@StangLibrary](https://www.instagram.com/StangLibrary)

เจ้าพนักงานการศึกษา

ทรงศึกษาในระดับอุดมศึกษา ณ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทำคะแนนสอบเอนทรานซ์
เป็นอันดับ ๔ ของประเทศ เป็นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ
ที่ทรงเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศ
พุทธศักราช ๒๕๒๐ ทรงสำเร็จการศึกษา
ได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์
เกียรตินิยมอันดับหนึ่งเหรียญทอง ด้วยคะแนนเฉลี่ย ๓.๙๘

พระราชวาท

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ **คนมีความรู้**
และมีคุณสมบัติต่างๆ ที่ช่วยให้คนนั้น **อยู่รอดในโลกได้**
เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

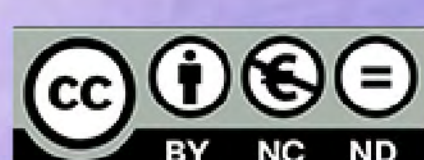
(ปาฐกถาเรื่อง การศึกษาของผู้ด้อยโอกาส ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๔)

ทรงเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท
ด้านจารึกภาษาตะวันออก (ภาษาสันสกฤตและภาษาเขมร)
ณ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
และสาขาภาษาบาลีและสันสกฤต จาก ภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทรงเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก
ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ทรงผ่านการสอบคัดเลือกอย่างยอดเยี่ยม
ด้วยคะแนนเป็นอันดับหนึ่ง
และทรงเป็นนิสิตปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต
สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ รุ่นที่ ๔
ทรงสอบผ่านวิทยานิพนธ์อย่างยอดเยี่ยม

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์

จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

<https://stang.sc.mahidol.ac.th/stangmuseum>

[musc.museum](https://www.facebook.com/musc.museum)

[LINE](https://www.line.me/tv/channel/StangLibrary)

[@StangLibrary](https://www.instagram.com/StangLibrary)

เทพรัตนอักษรา

เมื่อทรงเข้าศึกษา ณ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พระองค์ทรงเลือกเรียน
สาขาประวัติศาสตร์เป็นวิชาเอก และวิชาภาษาไทย
ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตเป็นวิชาโท
ทรงแตกฉานวิชาภาษาไทยทั้งด้านภาษาและวรรณคดี
รวมถึงภาษาบาลีและสันสกฤต
ตั้งแต่ไวยากรณ์ขั้นพื้นฐานไปจนถึงขั้นสูง
โดยวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทของพระองค์ เรื่อง
“ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท” ได้รับการยกย่อง
จากมหาวิทยาลัยว่าเป็นวิทยานิพนธ์
ที่แสดงถึงพระปรีชาสามารถในภาษาบาลีพุทธวจนะเป็นพิเศษ

พระราโชวาท

ภาษาเป็นสื่อสำคัญ
ของการรับประสบการณ์
การคิด การสร้างสรรค์ การปฏิบัติตน

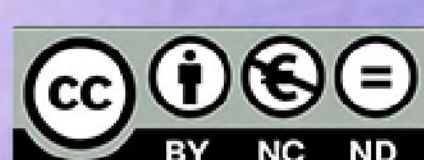
(ปาฐกถา เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย”
โดย สมเด็จพระราชาธิบดีแห่งประเทศไทย วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙)

สำหรับภาษาจีนและวัฒนธรรมจีน ทรงมีความรู้แตกฉาน
ไม่เพียงแต่มีพระราชดำรัสภาษาจีนได้อย่างคล่องแคล่ว
หากยังทรงพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับประเทศจีน ภาษาจีน
และวัฒนธรรมจีนไว้อจำนวนมาก ซึ่งมีส่วนช่วยให้คนไทย
มีความเข้าใจประเทศจีนและวัฒนธรรมจีนมากขึ้น
และสมาคมมิตรภาพวิเทศสัมพันธ์ประชาชนจีน
ได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระสมัญญานาม
“กุตสันทวไมตรีไทย-จีน” เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๗

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์

จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

<https://stang.sc.mahidol.ac.th/stangmuseum>

[musc.museum](https://www.facebook.com/musc.museum)

LINE

[@StangLibrary](https://www.instagram.com/StangLibrary)

วิศิษฏ์ศิลปิน

พระองค์ทรงเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยผู้หนึ่ง โดยทรงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชนิด ที่โปรดทรงอยู่ประจำ คือ ระนาด ซอ และฆ้องวง ทรงเริ่มหัดดนตรีไทยในขณะที่ทรงศึกษาอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนจิตรลดา ทรงเลือกหัดซอด้วงเป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรก หลังจากที่ทรงเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทรงเข้าร่วมชมรมดนตรีไทยของ สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทรงซอด้วงเป็นหลัก และทรงเริ่มหัดเล่น เครื่องดนตรีไทยประเภทอื่น ๆ ด้วย

พระราชโอรส

ศิลปินวัฒนธรรม
เป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติ

ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ เกียรติภูมิ
และความเจริญเป็นอารยะ

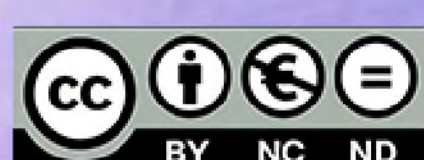
(พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕)

นอกจากดนตรีไทยแล้ว พระองค์ยังทรงดนตรีสากล ทรงฝึกเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า จากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จนสามารถทรงทริมเปตนำวงดุริยางค์ ในงานคอนเสิร์ตสายใจไทย

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์

จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

<https://stang.sc.mahidol.ac.th/stangmuseum>

[musc.museum](https://www.facebook.com/musc.museum)

[LINE](https://www.line.me/@StangLibrary)

[@StangLibrary](https://www.instagram.com/StangLibrary)

เทพรัตนเมรี

ทรงพระปรีชาสามารถยอดเยี่ยมในด้านการวิจัย
ทรงมีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและหลากหลายสาขา
ผลงานวิจัยบางเรื่องได้รับรางวัลดีเยี่ยม คือเรื่อง
"การศึกษาความถูกต้องของแผนที่ใช้ที่ดิน
จากภาพถ่ายดาวเทียมความละเอียดสูง
ซึ่งจำแนกโดยคอมพิวเตอร์บริเวณจังหวัดนราธิวาส"
ทรงได้รับ "รางวัลงานวิจัยดีเด่น"
ในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและคณิตศาสตร์
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๓ จากสภาวิจัยแห่งชาติ

พระราชกรณียกิจทุกประการล้วนแต่เป็นประโยชน์แก่มหาชน
สมควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักวิจัยอื่น ๆ
คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติจึงมีมติเป็นเอกฉันท์
ขอพระราชทานทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

"รางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕"

สาขาสหวิทยาการ เพื่อเฉลิมพระเกียรติคุณให้ปรากฏ
ด้วยเหตุแห่งพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์นานัปการ
และพระปรีชาสามารถเป็นอนเนกวิธ

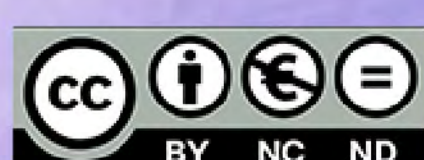
พระราชโอรส

การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศจะเกิดผลสำเร็จได้
ต้องอาศัยกระบวนการวิจัย
ที่ผ่านการศึกษาค้นคว้าอย่างมาก
พิสูจน์แล้วว่าทำได้และก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ

(พระราชทานในพิธีเปิดงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๑๗
วันที่ ๓๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๗)

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์
จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

<https://stang.sc.mahidol.ac.th/stangmuseum>

[musc.museum](https://www.facebook.com/musc.museum)

[LINE](https://www.line.me/@StangLibrary)

[@StangLibrary](https://www.instagram.com/StangLibrary)

ประทับแห่ง วิทยาศาสตร์

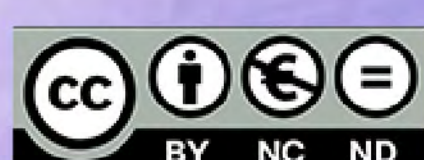
ทรงให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชนและนักวิทยาศาสตร์ไทย
ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาศักยภาพ
และต่อยอดความคิดกับองค์กรต่าง ๆ อาทิ

- ◇ **การประชุมนักวิทยาศาสตร์รางวัลโนเบล ณ เมืองลินเดา**
สนับสนุนให้นักวิทยาศาสตร์ไทยได้มีโอกาสร่วมการประชุม
กับนักวิทยาศาสตร์ผู้ได้รับรางวัลโนเบล ณ เมืองลินเดา
สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
- ◇ **DESY: Deutsches Elektronen Synchrotron**
สถาบันซินโครตรอน เมืองฮัมบูร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือก
นักเรียนและนักศึกษาทั่วประเทศเพื่อรับทุนในสาขาวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และแพทยศาสตร์
- ◇ **โครงการความร่วมมือไทย-เซิร์น**
(CERN: The European Organization for Nuclear Research)
โครงการคัดเลือกนักศึกษาหรือครูสาขาฟิสิกส์ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ
กับนักศึกษา ครู และนักฟิสิกส์ที่มีชื่อเสียงจากทั่วโลก
- ◇ **การประชุมสุดยอดนักวิทยาศาสตร์เยาวชนโลก**
Global Young Scientists Summit: GYSS
โดย National Research Foundation (NRF)
สาธารณรัฐสิงคโปร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกเยาวชนไทย
จำนวน ๕ คน เข้าร่วมประชุมทุกปี

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์

จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

<https://stang.sc.mahidol.ac.th/stangmuseum>

[musc.museum](https://www.facebook.com/musc.museum)

LINE

[@StangLibrary](https://www.instagram.com/StangLibrary)

พรรณพืชและสัตว์ ในพระนาม

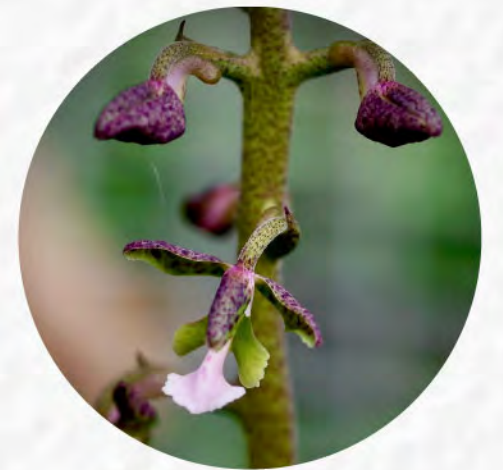
จำปีสิรินธร

Magnolia sirindhorniae
Noot & Chalermglin

สิรินธรวัลลี

Phanera sirindhorniae
K. & S. S. Larsen

เอื้องตรีประจิม

Sirindhornia mirabilis
H.A.Pedersen & P.Suksathan

เอื้องตรีอาดเนย์

Sirindhornia monophylla
(Collett & Hemsl.)
H.A.Pedersen & P.Suksathan

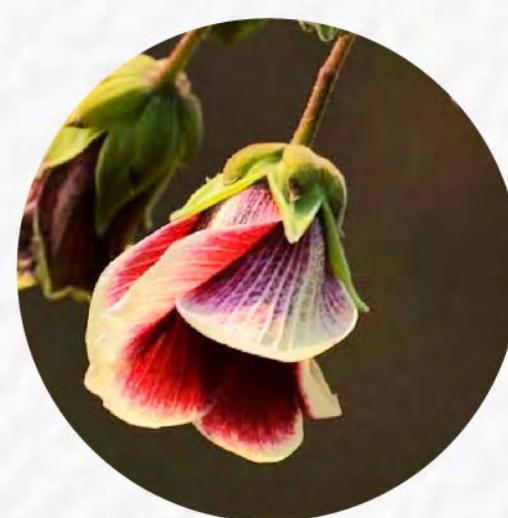
เอื้องตรีตรีเชียงดาว

Sirindhornia pulchella
H.A.Pedersen & S. Indhamusika

กุหลาบพระนามสิรินธร

Rosa Hybrid
Princess Maha Chakri Sirindhorn

เดริอเทพรัตน์

Thepparatia thailandica
Phuph

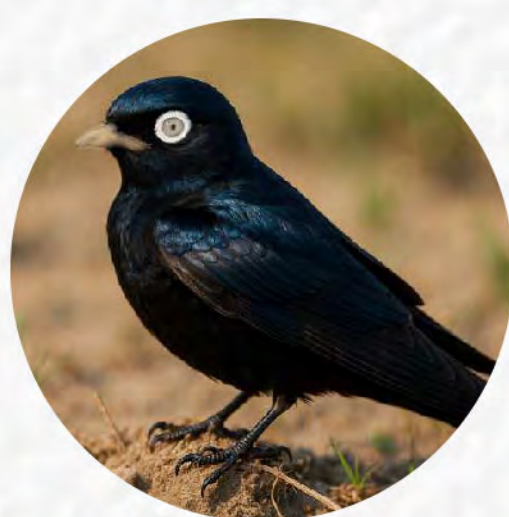
เทียนสิรินธร

Impatiens sirindhorniae
Triboun & Suksathan

ม่วงเทพรัตน์

Exacum affine
Balf.f. ex Regel

นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร

Pseudochelidon sirintarae
Thonglongya

กุ้งเจ้าฟ้า

Macrobrachium sirindhorn
Naiyanetr

ปูเจ้าฟ้า

Phricotelphusa sirindhorn
Naiyanetr

ผีเสื้อกลางดินสิรินธร

Sirindhonia spp.

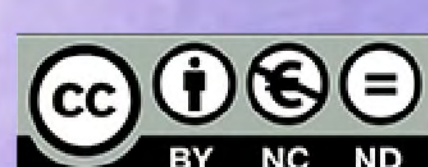
ชันโรงสิรินธร

Trigona sirindhornae
Michener & Boongird

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์
จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). *พรรณพืชและพรรณสัตว์ในพระนาม*.
กรุงเทพฯ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

<https://stang.sc.mahidol.ac.th/stangmuseum>

[musc.museum](https://www.facebook.com/musc.museum)

LINE

@StangLibrary

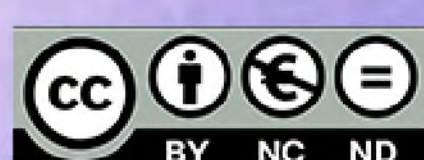
เจ้าฟ้านักพฤกษศาสตร์

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นผู้ใฝ่พระราชหฤทัยศึกษาด้านควาหาความรู้ด้านพฤกษศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ทรงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเป็นองค์อุปถัมภ์วงการพฤกษศาสตร์ และพัฒนาวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศไทย ทรงสืบสานพระราชปณิธานในการอนุรักษ์ทรัพยากรของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อนักพฤกษศาสตร์และวงการพฤกษศาสตร์ไทย

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น
สภามหาวิทยาลัยมหิดล ในคราวประชุม ครั้งที่ ๕๗๙ วันพุธที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๕
ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ ให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๖๔
แต่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เพื่อเฉลิมพระเกียรติคุณให้ปรากฏ และเพื่อเป็นเกียรติประวัติและสวัสดิมงคลอันสูงยิ่ง
แก่มหาวิทยาลัยมหิดล และเพิ่มพูนเกียรติภูมิแก่คณะวิทยาศาสตร์สืบไป

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์
จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์

<https://stang.sc.mahidol.ac.th/stangmuseum>

[musc.museum](https://www.facebook.com/musc.museum)

[LINE](https://www.line.me/@StangLibrary)

[@StangLibrary](https://www.instagram.com/StangLibrary)